

РОЗРОБКА ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ: НАУКОВО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Давидова О.Ю., кандидат технічних наук, доцент
Харківський державний університет харчування та торгівлі, Україна

У статті розглянуто методологічні аспекти формування та впровадження інноваційного управління розвитком підприємств в сучасних ринкових умовах. Визначено параметри від яких залежить продукування ефективних управлінських рішень на підприємстві. Автором розроблено процес формування ефекту від інноватики. Запропоновано ієрархічну систему впливу інноватики на управління розвитком підприємств. Визначено вимоги, яким повинна відповідати система інноваційного управління розвитком підприємств. Визначено фактори, що впливають на побудову організаційних структур інноваційного управління розвитком підприємств. Розроблено методологічні аспекти формування та впровадження інноваційного управління розвитком підприємств, які нададуть можливість керівництву підприємств формувати та впроваджувати систему інноваційного управління розвитком підприємства, що включає в себе компоненти і принципи процесу інноваційного управління. Також ці аспекти передбачають оцінку, тестування та прогнозування інновацій в системі управління, що базуються на гносеологічних коріннях та основних напрямках інноватики. Виділено проблеми інноваційного управління розвитком підприємств.

Ключові слова: інноваційне управління, інноватика, розвиток підприємств, конкурентоспроможність.

Постановка проблеми. На думку вітчизняних і зарубіжних вчених економістів, основною проблемою зниження рівня вітчизняної економіки є відставання на мікроекономічному рівні, тобто на рівні діяльності конкретного підприємства, а саме за рахунок низького рівня їх конкурентоспроможності.

Основною з причин більшості вітчизняних підприємств є недостатньо ефективно організована діяльність в умовах постійно зростаючих вимог внутрішніх та зовнішніх ринків до вартості та якості продукції та послуг.

У сучасних умовах теорія і практика управління потребують постійних радикальних змін, у зв'язку з розвитком високих інформаційних технологій та проблемами, що формуються безпосередньо у системі управління. Для вирішення цих проблем необхідно продукувати ефективні управлінські рішення із застосуванням інноваційних підходів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями формування та продукування ефективних управлінських рішень з використанням інноваційних підходів інновацій займалися такі науковці, як: В. Авер'янов, В. Бакуменко, М. Білинська, В. Грінюв, В. Майборода, О. Оболенський, В. Прохорова, В. Проценко, І. Розпутенко, В. Чобіток, В. Шамрай, В. Юрчишин та ряд інших учених. Проте основна частина робіт присвячена вирішенню окремих аспектів проблем інновацій в управлінні.

Метою статті є розробка методологічних аспектів формування та впровадження інноваційного управління розвитком підприємств в сучасних умовах.

Основні результати дослідження. У сучасних умовах реалій діяльність будь-якого підприємства залежить від рівня ефективності його управління та впливу держави.

Зробимо акцент на ефективності управління підприємствами. Чи залежить рівень конкурентоспроможності підприємства від системи управління?

Продукування ефективних управлінських рішень на підприємстві залежить від деяких параметрів, а саме:

- рівень кваліфікованості керівництва (досвід роботи, комунікабельність, рівень професійних знань, умінь та навичок, толерантне ставлення до співробітників; новаторський підхід до управління; знання в області економіки та права та ін.);
- функції управління (планування, організація, виконання, мотивація, контроль);
- цілі підприємства (підвищення іміджу підприємства, збільшення обсягів виробництва, завоювання нових ринків, підвищення якості продукції, підвищення соціального рівня робітників та суспільства та ін.);
- методи управління (економічні, технологічні, організаційні, соціально-психологічні, адміністративні та ін.);
- організаційна структури управління підприємством (лінійна департаменталізація, функціональна департаменталізація, міжфункціональна департаменталізація).

Рівень конкурентоспроможності підприємства залежить від того, наскільки всі перелічені параметри є досконалими та узгодженими.

Досконалість та узгодженість системи управління може формуватися під впливом інноваційних підходів. Саме інноватика в системі управління є ефективним інструментом у підвищенні конкурентоспроможності підприємства, що надає можливість його розвитку та виходу на нові ринки.

Процес формування ефекту від інноватики наведено на рис. 1.

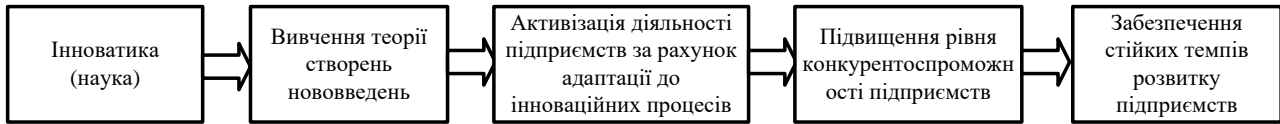

Рисунок 1 – Процес формування ефекту від інноватики

Інноватика – наука, яка спрямована на дослідження теорій створення новацій, активізацію діяльності підприємства за рахунок адаптації до інноваційних процесів, забезпечення стійких темпів зростання на основі науково-технологічного розвитку [5].

На рис. 2 наведено розроблену ієрархічну систему впливу інноватики на управління розвитком підприємством.

Рисунок 2 – Ієрархічна система впливу інноватики на управління розвитком підприємства

Отже, чим досконалішою є система управління, з урахуванням елементів інноватики, тим ефективніший буде його вплив на процес виробництва чи надання послуг, що підвищить рівень конкурентоспроможності підприємств та забезпечить стійкий їх розвиток.

Система інноваційного управління розвитком підприємств повинна відповідати вимогам, а саме:

- адаптивність (здатність пристосуватися до інноваційних змін);
- гнучкість (здатність реагувати на інноваційні зміни попиту та потреби ринку);
- адекватність (здатність реагувати на інноваційні зміни параметрів керованої системи);
- оптимальність (здатність дотримуватися раціональних зв'язків між рівнями та ланками інноваційного управління);
- оперативність (здатність запобігти невідворотним змінам керованої системи за час прийняття інноваційного рішення);
- надійність (здатність гарантувати достовірність передачі інноваційної інформації);

- економічність (здатність до відповідності адміністративних витрат інноваційним вимогам підприємства);
- доступність (здатність для розуміння персоналу та пристосування до обраної форми інноваційного управління й участі в досягненні мети організації).

Фактори, що впливають на побудову організаційних структур інноваційного управління розвитком підприємств: розміри підприємства; асортимент та номенклатура виробів або перелік послуг; технології виробництва; орієнтація на певний сегмент ринку; інфраструктура; місце знаходження; система безпеки; екологічність; професіоналізм персоналу; рівень обслуговування; створення сприятливих умов для інвестування; імідж підприємства; участь у міжнародних програмах; відкритість; сервісне обслуговування; використання системи ХАССР; використання стандартів та вимог системи ISO 9001; інше.

Отже, основною стратегічною метою інноваційного управління розвитком будь-якого підприємства є забезпечення нової якості соціального, технічного, економічного розвитку та конкурентоспроможності підприємства на основі створення та інтенсивного розвитку інноваційного управління.

Локальними цілями такої системи інноваційного управління розвитком підприємства є не тільки організація конкурентоспроможної інноваційної системи, а й ефективного регулювання розвитку інноваційної економіки шляхом створення правових, економічних, соціальних, організаційних та інших умов.

Ключовим завданням формування і реалізації інноваційного управління розвитком підприємства є вибір відносно невеликої кількості найважливіших базових механізмів, що нададуть можливість зробити ґрунтовний вплив на підвищення ефективності та конкурентоспроможності і забезпечують перехід до нового рівня розвитку.

За результатами проведеного дослідження розроблено методологічні аспекти формування та впровадження інноваційного управління розвитком підприємств, які наведено на рис. 3.

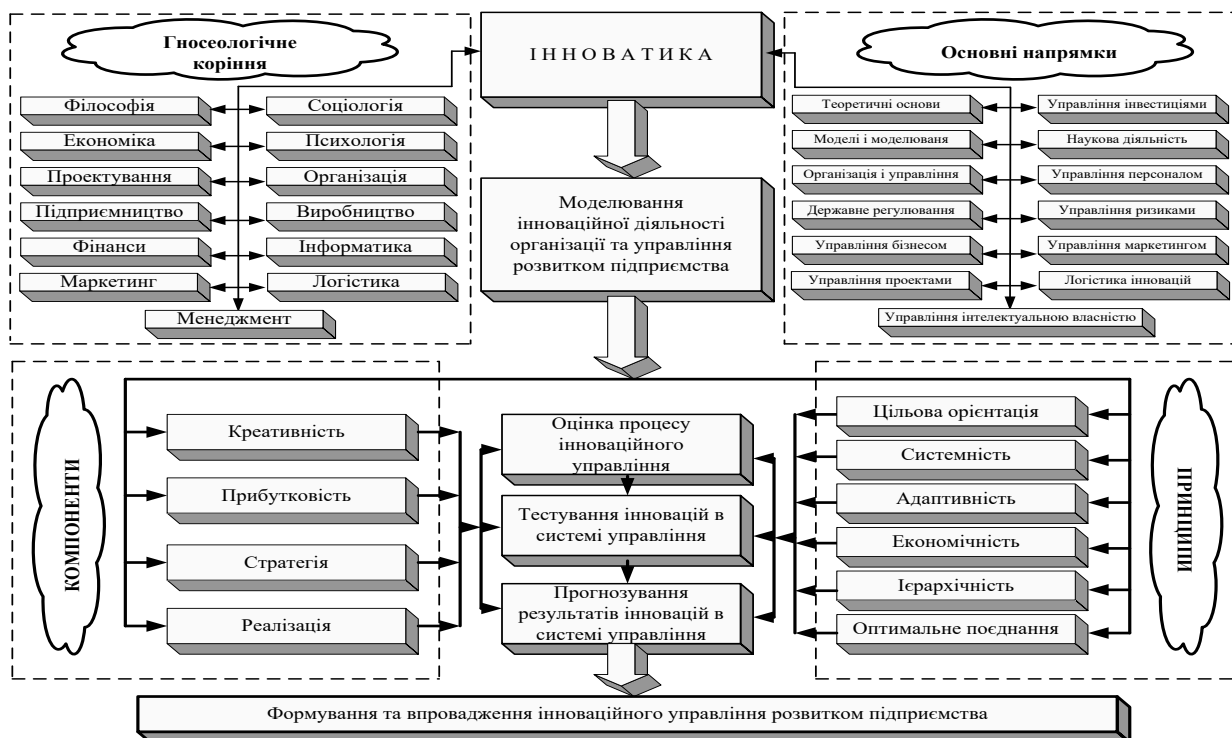

Рисунок 3 – Методологічні аспекти формування та впровадження інноваційного управління розвитком підприємств

Серед проблем інноваційного управління розвитком підприємств, можна виділити наступні:

- управління підприємством багато в чому відбувається «на основі інтуїції», що призводить до серйозних помилок в прийнятті управлінських рішень, які цілком можна уникнути при професійному управлінні з використанням інноваційних підходів;
- в практиці управління підприємствами використовується досить обмежене число обґрунтованих наукових підходів;

- низький рівень делегування управлінських повноважень;
- низька забезпеченість інноваційними інформаційними технологіями та програмним забезпеченням, що займає велику кількість часу на «неефективну» роботу;
- низький рівень або відсутність націленості працівників на загальні результати розвитку підприємства;
- відсутність механізмів продукування ефективних управлінських рішень на різних рівнях, з використанням специфічних управлінських технологій і методів, які не інтегровані між собою та з урахуванням предметної галузі.

Усі ці проблеми призводять до того, що управління є неефективним і загострюються питання якості управлінських рішень.

Висновки. Методологічні аспекти формування та впровадження інноваційного управління розвитком підприємств, запропоновані автором, нададуть можливість керівництву підприємств формувати та впроваджувати систему інноваційного управління розвитком підприємства, яка включає в себе компоненти і принципи процесу інноваційного управління. Також ці аспекти передбачають оцінку, тестування та прогнозування інновацій в системі управління, що базуються на гносеологічних коріннях та основних напрямках інноватики. Все це допоможе підвищити рівень конкурентоспроможності підприємств та надасть можливість мати стабільний розвиток.

Література

1. Бузько І.Р. Стратегічне управління інвестиціями та інноваційна діяльність підприємства: моногр. / І.Р. Бузько, О.В. Вартанова, Г.О. Голубенко. – Луганськ: Вид-во СЛУ ім. В. Даля, 2002. – 176 с.
2. Вечканов Г.С. Краткая экономическая энциклопедия / Г.С. Вечканов, Г.Р. Вечканова, В.Т. Пуляев. – СПб.: Петрополис, 1998. – 509 с.
3. Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ru.wikipedia.org/wiki/>.
4. Друкер П.Ф. Инновации и предпринимательство / П.Ф. Друкер. – СПб.: Бук Чембер Интернешнл, 1992. – 160 с.
5. Кузьмін О.Є. Фактори інноваційного розвитку підприємств [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.experts.in.ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID=11391.
6. Мельнік О.В. Інноваційний розвиток та конкурентоспроможність машинобудівних підприємств / О.В. Мельнік // Вісник НТУ «ХПІ». – 2013. – № 20 (993). – С. 18-22.
7. Прохорова В.В. Формування конкурентної стратегії підприємств на засадах інноваційно-спрямованого інвестування / В.В. Прохорова, В.М. Проценко, В.І. Чобіток. – Харків: УПА, 2015. – 291 с.
8. Санто Б. Инновация как средство экономического развития: учеб. / Б.Санто. – М.: Прогресс, 2005. – 376 с.
9. Хачатурян Х.В. Інновації в державному управлінні: Монографія / Х.В. Хачатурян. – К.: Вид-во НАДУ, 2005. – 252 с.
10. Чобіток В.І. Оцінка рівня конкурентноспроможності отечественных машиностроительных предприятий / В.І. Чобіток // Вісник НТУ «ХПІ». – 2010. – №64. – С. 56-62.

References

1. Buz'ko, I.R. (2002) Stratehichne upravlinnya investytsiyamy ta innovatsiyna diyal'nist' pidpryyemstva: monohr. Luhans'k: Vyd-vo SNU im. V. Dalya (in Ukr.).
2. Chobytok, V.Y (2010) Otsenka urovnya konkurentnosposobnosti otechestvennykh mashynostroytel'nykh predryatyy. Visnyk NTU «KhPI», 56-62. (in Ukr.).
3. Druker, P.F. (1992) Ynnovatsyy u predprynymatel'stvo. SPb.: Buk Chamber Ynterneshnl (in Rus.).
4. Khachaturyan, Kh.V. (2005) Innovatsiyi v derzhavnomu upravlinni: Monohrafiya. Kyiv: Vyd- vo NADU (in Ukr.).
5. Vechkanov, H.S., Vechkanova, H.R., & Pulyaev, V.T. (1998) Kratkaya ekonomicheskaya entsyklopedyya. SPb.: Petropolys (in Rus.).
6. Kuz'min, O.Ye. Faktory innovatsiynoho rozvytku pidpryyemstv. Retrieved from: http://www.experts.in.ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID=11391. (in Ukr.).
7. Melen, O.V. (2013) Innovatsiynyy rozvytok ta konkurentospromozhnist' mashynobudivnykh pidpryyemstv. Visnyk NTU «KhPI», 18-22 (in Ukr.).
8. Prokhorova, V.V. (2015) Formuvannya konkurentnoyi stratehiyi pidpryyemstv na zasadakh innovatsiyno-spryamovanoho investuvannya. Kharkiv: UIPA (in Ukr.).
9. Santo, B. (2005) Ynnovatsyya kak sredstvo ekonomicheskoho razvytyya. Moscow: Prohress (in Ukr.).
10. Wikipedia . Retrieved from: <https://ru.wikipedia.org/wiki/>(in Ukr.).

Стаття надійшла до редакції 21.09.2017.